

ОСОБЛИВОСТІ СУЧАСНОГО МОЛОДІЖНОГО РОМАНУ

Коваленко І. О.

(Сумський державний педагогічний університет ім. А. С. Макаренка)

Науковий керівник – канд. філол. наук, доцент Дудченко М. М.

Поняття "молодіжна література" виникло відносно недавно, наприкінці ХХ століття. Специфікою цієї течії є те, що це не стільки твори про молодь, скільки твори, які вона створювала і сама ж їх читала.

Молодіжна література мала суперечливий характер й існують декілька причин її виникнення:

- література дорослих може здаватися неправдивою, буржуазною, чужою, незрозумілою та нудною;
- може сприйматися насильно нав'язливою;
- дорослі не ставляться серйозно до того, що подобається молоді;
- протиставлення загальноприйнятій літературі для утвердження свого статусу, тощо.

Основоположником цього жанру вважають Дж. Селінджера зі своєю культовою повістю "Над прірвою у житті", у якій читач проникає у свідомість підлітка, який розуміє світ дорослих інакше, ніж самі дорослі, адже не належить до нього й належати не хоче. Йому добре у своєму світі.

Що ж відбувається з людиною, яка втрачає свої найкращі якості? Звідки береться вся "неправда"? Для молодіжної культури світ дорослих найчастіше стає світом зла й обману, які викликають незадоволення і бунт. Часто омана, заборони дорослих, незгода з ними викликає бажання зламати стіни непорозуміння та вирватися на волю. Опис подібного випадку можна зустріти в книзі юного німецького письменника Б. Леберта *Crazy*. Це історія про його життя в школі-інтернаті, нічних прогулянок до дівочого корпусу, розпивання пива, втечі до стрип-бару. При цьому автор ненавидить учителів, свої вчинки розцінює як протест, вважаючи їх правильними та живе за принципом "Live fast, die young".

Лулу Сатудей, автор книги "Прекрасна Лу", як і Леберт, вважає дорослу культуру фальшивою, але намагається пристосуватися до неї. Вона знає, що якщо не реалізує себе в дорослому житті, то ніде не зможе, адже це єдиний світ і нікого не хвилює, що він їх не подобається. Героїня Лулу вирішує заробити багато грошей написанням книги й таким чином реалізуватися. Виникає думка: можливо тобі здається, що навколо всі кажуть неправду, а ти чесний, а, можливо, ще не вмєш казати неправду, або поки що не забрехався. Книги, подібні "Прекрасній Лу", убивають розуміння літератури як безкомпромісної боротьби з неправдою, тому зникає сенс таке письменство створювати. Адже первісна мета молодіжної літератури – піти зі світу обману в інший, а тут навіть немає спроби це зробити.

Якщо говорити про агресивний соціальний протест, то найкращим прикладом є повість Ірвіна Уелша "Кошмари лелеки Марабу", у якій розповідається про молоду людину, члена англійського футбольного клубу "Casuals". Головний герой не сприймає навколишній світ, тому поглинає екстази та б'є разом зі своєю бандою фанатів інших клубів. Він існує в такий спосіб. Здійснює насильство, не може собі цього пробачити, йому важко й це заважає йому жити. Крах. Герой Уелша починає із заперечення світу, а йдучи з нього, приходять до свого товариша.

Варто згадати російську письменницю Ірину Денежкіну, прочитана не тільки підлітками, але й дорослими. Вона за зрозумілими, доступними грубими словами та обстановкою бачить трагедію. Якщо комусь погано, то інші помічають це, але намагаються не звертати уваги, адже у кожного своя драма, серйозна, безнадійна. Автору дійсно здається, що життя – жахлива річ з маленькими краплинами навіть не щастя, а скоріше радості. Про трагедію вона говорить мало й сухо, без прикрас, мовою, якою користується у реальності – з домішками сленгу та лайливих слів. Зате чесно називає речі своїми іменами. Розповіді Денежкіної правдоподібні, і саме в цьому, напевно, секрет її популярності. Чим зрозуміліше – тим більша аудиторія. І коли підліток, якому здається, що його ніхто не розуміє, знаходить свої думки в книзі, йому стає легше. Щоб оцінити неординарність автора, достатньо прочитати лише декілька творів. Денежкіна написала свою першу книгу "Дай мне!" в 2003 році й продовжує видавати подібні твори.

Твори молоді швейцарської письменниці Зое Дженні ("Кімната з квіткового пилу", "Клик морської мушлі") приваблюють описом специфічного світогляду молоді, її життя. Розповідає вона правдиво і чесно, не викликаючи відторгнення у дорослих.

Важко молоді уявити, що незабаром вони втонуть у дорослості, що більше не зможуть бавитися й сходити з розуму, будуть розважати себе чашкою кави й сигаретою, а прірва самотності стане ще більшою. Імовірно, світ дорослих дійсно жахливий. Але тут є маленька проблема: нам у ньому жити. І тепер, згнъбивши цей світ, нам треба знайти йому виправдання, навіть не йому, а самим собі – ми ж чомусь у ньому існуємо... Можливо, спасіння й виправдання дорослості знаходиться саме в культурі...

1. Антологія прози двадцятилітніх, "Денежкіна и компания", Лимбус Пресс, 2003.

2. Джером Д. Селінджер "Над пропастью во ржи", Правда, 1991.